

องค์การอนามัยโลกประกาศการคัดเลือกสายพันธุ์ไวรัสไข้หวัดใหญ่สำหรับผลิตวัคซีน ประจำปี 2563 สำหรับประเทศทางซีกโลกใต้

เมื่อวันที่ 23-26 กันยายน 2562 องค์การอนามัยโลกได้จัดการประชุม ณ สำนักงานใหญ่ องค์การอนามัยโลก กรุงเจนีวา ประเทศสมาพันธรัฐสวิส โดยมีผู้เชี่ยวชาญจากองค์การอนามัยโลกและเครือข่าย รวมถึงบริษัทผู้ผลิตวัคซีน เข้าร่วมปรึกษาหารือ ในการคัดเลือกสายพันธุ์ไวรัสไข้หวัดใหญ่ที่ได้รับจากสมาชิกห้องปฏิบัติการเครือข่าย เพื่อนำไปใช้ผลิตวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่สำหรับประเทศทางซีกโลกใต้ ซึ่งขณะนี้องค์การอนามัยโลกได้แจ้งมายังศูนย์ไข้หวัดใหญ่แห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แล้วว่า สายพันธุ์ไวรัสไข้หวัดใหญ่ที่ถูกคัดเลือกมาใช้ผลิตวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ประจำปี 2563 สำหรับประเทศทางซีกโลกใต้ ประกอบด้วย

WHO recommends that quadrivalent influenza vaccines for use in the 2020 southern hemisphere influenza season contain the following:

- an A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-like virus;
- an A/South Australia/34/2019 (H3N2)-like virus;
- a B/Washington/02/2019-like (B/Victoria lineage) virus; and
- a B/Phuket/3073/2013-like (B/Yamagata lineage) virus.

WHO recommends that trivalent influenza vaccines for use in the 2020 southern hemisphere influenza season contain the following:

- an A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09-like virus;
- an A/South Australia/34/2019 (H3N2)-like virus; and
- a B/Washington/02/2019-like (B/Victoria lineage) virus.

จะเห็นว่าสายพันธุ์วัคซีนแบบ Trivalent ของทางซีกโลกใต้ที่ประกาศใช้ในปีก่อนหน้า มีองค์ประกอบของสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่เปลี่ยนไปจากเดิมทั้ง 3 ชนิดคือสายพันธุ์ A/(H1N1)pdm09 เปลี่ยนจาก A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09 มาเป็น A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09 A/(H3N2) เปลี่ยนจาก A/Switzerland/8060/2017 (H3N2) มาเป็น A/South Australia/34/2019 (H3N2) และ B เปลี่ยนจาก B/Colorado/06/2017-like virus (B/Victoria/2/87 lineage) มาเป็น B/Washington/02/2019-like (B/Victoria lineage)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านจีโนมและซีโรโลยีโดยห้องปฏิบัติการอ้างอิงขององค์การอนามัยโลกพบว่าเชื้อ A/(H1N1)pdm09 ที่ระบาดระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – กันยายน 2562 เกิด Genetic drift ขึ้นเล็กน้อย ทำให้จะมีโนแอสติดเปลี่ยนแปลงไปจากสายพันธุ์วัคซีน A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09 (clade 6B.1) ที่ตำแหน่ง S74R, S164T, S183P และ I295V และมีความใกล้เคียงกับ A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09 (subclade 6B.1A) นอกจากนี้ ผลการทดสอบภูมิคุ้มกันของอาสาสมัครกลุ่มเด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ที่ได้รับวัคซีน

ป้องกันไข้หวัดใหญ่ในปีนี้ ทั้งแบบซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้ พบว่าระดับภูมิคุ้มกัน (HI titer) ต่อเชื้อ A/(H1N1)pdm09 ที่ระบาดในขณะนี้มีค่าลดลงเมื่อเทียบกับเชื้อ A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09 จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่องค์การอนามัยโลกเปลี่ยนสายพันธุ์วัคซีนตัวเดิม มาใช้สายพันธุ์ใหม่ A/Brisbane/02/2018 (H1N1)pdm09 ในปีหน้า และเป็นเหตุผลทำนองเดียวกันกับการเปลี่ยนสายพันธุ์วัคซีน A/(H3N2) และ B

สำหรับประเทศไทย โครงการ “การศึกษาสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่เพื่อการเตรียมความพร้อมรับมือไข้หวัดใหญ่ระบาดใหญ่ (Study of Influenza strains for supporting of Pandemic Influenza Preparedness Planning)” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน) โดยความร่วมมือของ สำนักโรคระบาด กรมควบคุมโรคและโรงพยาบาลเครือข่าย ได้ศึกษาสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่ที่แยกได้จากตัวอย่างผู้ป่วยในระบบเฝ้าระวังฯ นับตั้งแต่ต้นปี 2562 จนถึงปัจจุบัน เมื่อนำ HA gene มาเปรียบเทียบกับสายพันธุ์วัคซีนแบบสามสายพันธุ์ (Trivalent vaccine) ปี 2562 พบว่าสายพันธุ์ที่ระบาดมีความคล้ายคลึงกับสายพันธุ์วัคซีนที่กระทรวงสาธารณสุขจัดให้กลุ่มเป้าหมายในปีนี้ มากที่สุดคือ A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09

สายพันธุ์ที่แยกได้ในประเทศไทยระหว่างเดือนมกราคม – สิงหาคม 2562					
pdmA(H1N1)	ร้อยละ	A (H3N2)	ร้อยละ	B	ร้อยละ
A/Michigan/45/2015 (H1N1)pdm09	100	A/Switzerland/8060/2017 (H3N2)	14.81	B/Brisbane/60/2008 (Victoria lineage)	3.37
		A/Singapore/INFIMH-16-0019/2016 (H3N2)	85.19	B/Colorado/06/2017 (2 aa deletion in HA) (Victoria lineage)	3.67
				B/Colorado/06/2017 (3 aa deletion in HA) (Victoria lineage)	90.92
				B/Phuket/3073/2013 (Yamagata lineage)	2.04

เนื่องจากในปีนี้สายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่ที่ระบาดมีความหลากหลายมาก อีกทั้งวัคซีนที่จะใช้ในปีหน้าได้เปลี่ยนสายพันธุ์จากวัคซีนตัวเดิมทั้ง 3 สายพันธุ์ ระบบเฝ้าระวังโรคและสายพันธุ์ไข้หวัดใหญ่ จึงมีความสำคัญและจำเป็นต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบอุบัติการณ์ แนวโน้มการระบาดใหญ่และการเปลี่ยนแปลงสายพันธุ์ที่ต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะเชื้อ A(H3N2) และ B เพื่อวางมาตรการการควบคุมและป้องกันโรค ได้อย่างเหมาะสมและทันการณ์ หากเชื่อมีการเปลี่ยนแปลงสายพันธุ์และจำเป็นต้องรอวัคซีนตัวใหม่ที่จะนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยได้ราวเดือน เมษายน 2563

เอกสารอ้างอิง

1. Recommended composition of influenza virus vaccines for use in the 2020 southern hemisphere influenza season

http://www.who.int/influenza/vaccines/virus/recommendations/2020_south/en/